

De Preambule uit de statuten van de gebiedscoöperatie IJsseldal

Wij, de burgers. Als ondernemende burgers die wonen en werken in de regio IJsseldal nemen wij de collectieve taak op ons om zorg te dragen voor het leven dat ons omringt, waar wij ook zelf deel van zijn. Daarbij baseren wij ons op wezenlijke behoeften van ons als mensen, die in dit gebied leven te midden van ontelbare andere levensvormen die in onze omgeving van betekenis zijn. Deze wezenlijke menselijke behoeften benoemen we onder meer als volgt: schone lucht en water, biodiversiteit, passende huisvesting, gezond voedsel, zinvolle bezigheden en verrijkende contacten met mede-aardbewoners. Zo simpel als het is om deze behoeften te benoemen, zo ingewikkeld lijkt het om ze daadwerkelijk te bevredigen zó dat iedereen er baat bij kan hebben. Toch geloven wij dat we door in openheid en op nieuwe manieren samen aan deze fundamentele behoeften te werken, op regionale schaal substantieel meer waarde aan ons menselijke bestaan kunnen blijven meegeven.

In het IJsseldal. In het IJsseldal vormt de rivier de IJssel de levende hoofdadere. Als bewoners van dit gebied zijn we historisch afhankelijk van de oude, natuurlijke loop van de IJssel: voor de afvoer van ons regenwater, voor de voorziening van ons (drink)water en dat van ons vee, voor vruchtbare klei voor de landbouw en de steenfabrieken, voor transport en voor handel. Hoe sterk we eerder met de IJssel waren verbonden komt tot uiting in namen en logo's van gemeenten en de provincie. En nog steeds voelen we de resonantie van de rivier. Als het water in de IJssel sterk stijgt of daalt, dan merken wij dat, direct en indirect. Waar we in de loop der eeuwen dijken aanlegden om daarachter veilig te zijn voor overstroming, daar beseffen we inmiddels dat we deze niet kunnen blijven verhogen. Met het oog op de toekomst zijn we naar hele andere vormen van beheer gaan kijken en zo ontstond het project 'Ruimte voor de Rivier' waarin de rivier bij hoog water letterlijk de ruimte kan nemen. Het is een sterk voorbeeld van een antwoord op grote en urgente bedreigingen zoals de gebiedscoöperatie IJsseldal die in een diepgaande transitie wil blijven zoeken en geven. Het IJsseldal is een rijk gebied met mooie, oude steden, markante dorpen en diverse landschappen met bossen, akkers, weilanden, houtwallen, waterlopen, uiterwaarden. Een thuis voor ongeveer één miljoen mensen, verspreid over de Provincies Gelderland en Overijssel. Een gebied waar wij van houden.

Transformeren een oud systeem. Vanuit onze gedrevenheid om grote vraagstukken in ons gebied integraal te helpen oplossen, zetten wij de stap om actief deel te nemen aan de reorganisatie en de transformatie van de samenleving die hiervoor nodig is. Vanuit de constatering dat de bestaande publiek-private orde ('Systeem A') hiertoe onmachtig is, en per saldo vaker waarde onttrekt dan goed is voor het gebied, gaan wij bouwen aan nieuwe manieren om ons als burgers tot deze bestaande structuren te verhouden en zo te bouwen aan iets nieuws ('Systeem B'). We doen dit in het besef dat dit een transformatief proces is. Op die basis willen wij als actoren - meer dan ons uit de historie bekend is - gelegitimeerd directe verantwoordelijkheid leren dragen voor het leven en de waarde in ons gebied. Wij beseffen bovendien dat 'B' niet ontstaat als een mutatie op 'A' (die we 'A+' kunnen noemen). 'B' begint opnieuw klein en groeit vanuit eigen, andere principes uit tot iets groots. Daarin is plaats voor iedereen: publiek-burgerlijk-privaat. En wezen werken we dan ook aan de implementatie van een nieuw speelveld, waarin nieuwspel- en spelregels gelden

Met grote opgaven. Hiervoor zijn er legio aanknopingspunten, die zich aandienen in de vorm van een spectrum aan urgente en mondiale opgaven. Op ecologisch vlak zijn er onder meer de klimaatcrisis, de bodemcrisis, de implosie van de biodiversiteit, op sociaal vlak de voortdurende schending van fundamentele rechten en de extreme ongelijkheid tussen groepen wereldbewoners, en op economisch vlak de dominantie van onvoorspelbare financiële systemen, de doorgeslagen productie en consumptie, en de verkwisting van zowel natuurlijk als menselijk kapitaal. In de loop van de laatste decennia zijn we gaan inzien hoezeer deze verschijnselen met elkaar samenhangen, en in de laatste jaren is zich daarom dankzij toegewijde voorlopers een kader gaan ontwikkelen om al deze bewegingen in beginsel integraal te blijven benaderen. Dit heeft onder meer geleid tot de

formulering van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen, die inmiddels overal ter wereld, van hoog tot laag, als leidraad voor bewuste actie beginnen te gelden. Ook wij herkennen ons in deze doelstellingen en gebruiken dit stelsel dan ook als referentie voor ons handelen,

Tot een gelijkwaardige. Werken aan een wereld waarin de gelijkwaardigheid van alle mensen ongeacht afkomst, verworvenheid of positie voorop staat, in plaats van onenigheid en strijd; waarin de uitersten van armoede en rijkdom zijn verdwenen en we elkaar versterken met behulp van een eerlijk geldsysteem; waarin kennis en wetenschap een ethiek van het leven weerspiegelen en economisch rendement een afgeleide is van het natuurlijke kapitaal dat we helpen opbouwen en beheren. We willen bouwen aan een wereld waarin alle mensen en hun mede-aardbewoners welkom zijn en het goed kunnen hebben. Als wereldburgers binnen en vanuit het IJsseldal laten wij ons daarbij inspireren door de vernuftigheid van de natuur en door wezenlijke goedheid en oneindige, unieke talenten, kwaliteiten en mogelijkheden van ieder individueel mens.

Participatiesamenleving. Met burgerkracht pakken wij de handschoen op van de transitie van de verzorgingsstaat naar een participatiesamenleving, die gepaard gaat met de verdere decentralisatie van het overheidsbeleid. Daarbij zetten we ons proactief in voor de inrichting onze woon-, leef- en werkomgeving en zoeken we naar nieuwe ondernemings- en eigendomsvormen, die recht doen aan het algemene belang van het IJsseldal. Daarmee willen we een gezamenlijke basis scheppen die ons continuïteit verschaft, en steeds meer mensen zoals wij kan stimuleren om zich óók hiervoor in te zetten. Wij geloven dat we vanuit zelfbeschikking, zelforganisatie en zelfwaardering ook zelfredzaam kunnen worden binnen een geborgde omgeving, waarin we als burgers onderling vanuit welke professionele hoedanigheid dan ook de regels kunnen bepalen, en zo nodig laten verankeren in lokale en regionale wet- en regelgeving. Burgers in het IJsseldal waren al georganiseerd in dorpsraden, dorpsplatforms, belangenverenigingen, kerkgenootschappen, culturele verenigingen en andere associaties. Maar het past bij uitstek in een participatiesamenleving om een verdere stap te zetten: wij kunnen daarin als burgers georganiseerd gaan samenwerken, maatschappelijke en economische belangen met elkaar verbinden en gezamenlijk optreden als gastheer en gastvrouw van het gebied dat wij bewonen. Zo kunnen wij middels maatschappelijke aanbesteding, gebruik makend van ons *right to challenge* en, mogelijk door middel van (in)formele *City Deals en Regio Deals*, volwaardige relaties en partnerschappen aangaan met gemeentelijke en andere overheden, en daarbij het gehele gebied vertegenwoordigen.

Met governance van de 'commons'. We zijn in onze tijd gewend om onze samenleving te organiseren binnen een combinatie van twee vormen van *governance*: overheid en markt. Maar we merken aan de voortschrijdende zelfvernietiging van de Westerse beschaving dat dit niet voldoet. Daarom richten we ons op een derde vorm van *governance*, die te vergelijken is met het beheer van de 'commons' uit het verleden. Daarin maakten burgers onder meer lokale afspraken over passende begrazing van gemeenschappelijke gronden. De basis hiervoor werd duizend jaar geleden al gelegd met de 'cope': een contract tussen edelman en horige, waarmee de laatste eigenaar werd van een stukje adellijk gebied dat hij zelf hielp ontginnen. Aan zo'n contract waren aanvullende voorwaarden verbonden, waaronder het meevechten tegen buitenlandse overheersers. De 'cope' werd later de 'coöperatie' en vormde de afspraken die evenwicht bracht voor een productief samenleven. Met eigentijdse vormen voor de *governance* van gebieden als het IJsseldal richten we ons steeds op het perspectief van een gezonde ecologie, gezonde mensen en een gezonde economie. Vanuit de vorm van de gebiedscoöperatie, die diep is verankerd in het Nederlandse DNA, bevechten we inmiddels 'vijanden' zoals het klimaatprobleem, het verlies van biodiversiteit, de degradatie van de bodem, en het vastlopen van systemen zoals voor voedsel, energie, zorg en onderwijs.

Voor (1) gebiedsgerichte ontwikkeling. De verworping van geld tot doel (inclusief middels speculatie) in plaats van tot middel (rekeneenheid, ruil- en spaarmiddel) breekt ons op. Mondiaal is de stabiliteit van het financiële systeem zelf erdoor in gevaar gekomen. We maken er allemaal deel

van uit, zoals via het geld op onze spaar-, hypotheek en beleggingsrekeningen en de pensioenpremies die zakenbankiers voor ons laten 'werken'. Eind tweeduizend acht hebben we even heel sterk ervaren wat die instabiliteit kan betekenen. Elf jaar later zijn er weer pleisters geplakt, maar is er aan onderliggende patronen weinig veranderd, en dreigt verdere uitbuiting van natuur en mensheid, ook daar waar dat nu nog niet de harde realiteit is. Vandaar de roep om een nieuw, veerkrachtig, robuust financieel en economisch stelsel, ook vanuit het IJsseldal. Wij willen weer aan de echte doelen werken: reële economie, gefundeerd op coöperatieve waarden, die de mens zich helpt ontplooiën en die de ontwikkeling van het gebied ten dienste is.

Vanuit soevereiniteit. In onze doelstellingen is 'soevereiniteit' een belangrijk begrip. Hiermee duiden we een modus aan waarin we op eigen benen staan en voor onszelf kunnen zorgen, mede dankzij de relaties die we met andere gebieden koesteren. Vanuit deze positie hopen we zowel binnen als buiten onze regio te kunnen bijdragen aan een vitale en veerkrachtige samenleving. De samenwerking zoals wij die ons binnen de coöperatie voorstellen, ontstaat vanuit een bepaalde zelfstandigheid van de leden; deze benoemen wij bij voorkeur als soevereiniteit. We streven ernaar om die bij iedereen te erkennen en door iedereen te laten uitoefenen, vanuit eigen ervaring, visie en gedrevenheid. Tegelijkertijd beschouwen we ieders soevereiniteit als de basis voor onze onderlinge verbinding, wederkerigheid, rolverdeling en synergie. Dit geldt voor al onze leden - individuele burgers dan wel organisaties en (sociale) ondernemingen waaraan burgers in vrijheid vormgeven. Iedereen heeft iets te geven en bij te dragen, en dat wordt manifest in de samenwerking. Hierin willen we elkaar dan ook kunnen blijven aanspreken op de verantwoordelijkheid om naar vermogen deel te nemen. Door deze wederzijdse afstemming kunnen we zowel individueel als collectief blijven leren, en ons ontwikkelen. Bovendien blijven we in verbinding met verwante coöperaties elders binnen en buiten Nederland. Zo verwachten we recht te kunnen doen aan ons gemeenschappelijke doel: het genereren van waarde voor ons woon- en werkgebied IJsseldal, en het inspireren van - anderen elders.

Sociale cohesie. Vormt de integriteit van ons geografische gebied de bedding voor ons stoffelijke bestaan, de samenhang tussen iedereen die er woont, werkt, studeert en recreëert, bepaalt in hoge mate ons geluk. Zij biedt ons ook het draagvlak en vermogen om de kwaliteit van ons leven te blijven bepalen. Omgekeerd zou er zonder sociale cohesie geen betekenis zijn voor een noemer als 'IJsseldaller', en zou er weinig motivatie zijn om met elkaar in beweging te komen. De mate van sociale cohesie in ons gebied is dan ook essentieel voor zowel ons welzijn als ons weldoen - onze effectiviteit voor de kwaliteit van leven in ons gebied. Dit betekent niet dat we met iedereen de beste vrienden moeten worden, dat we het altijd met elkaar eens moeten zijn, of onszelf moeten wegcijferen in het (vermeende) belang van anderen. Het betekent wel dat we ons willen inzetten om elkaars behoeftes en kwaliteiten te leren kennen, en te blijven ontdekken hoe we, vanuit onderlinge interesse en gelijkwaardigheid, samen zo goed mogelijk voor het leven in het IJsseldal kunnen zorgen. Van het ontwikkelen en toetsen van ideeën via het nemen van beslissingen tot en met het uitvoeren - of omgooien - van plannen, en het genieten van de vruchten van de samenwerking. Vandaar dat we het verruimen en verdiepen van onze sociale cohesie beschouwen als waarde op zich, en als basis van onze inzet voor het algemene belang in de regio.

En inclusiviteit. We nodigen iedereen uit om met ons mee te doen, en creëren daartoe mogelijkheden. We willen wezenlijke relaties aangaan met iedereen die zich herkent in onze doelen, ook als zij buiten de ons meer vertrouwde groepen vallen. Binnen de coöperatie kunnen mensen en groepen elkaar volgens genoemde beginselen leren kennen en met elkaar leren samenwerken. Daarbij hoort voor iedereen ook het leren omgaan met verschillen, zoals in achtergrond, smaak, leeftijd, bezit of positie. En dát leidt ons weer tot de vraag die we ons bij alles wat de coöperatie doet, kunnen stellen namelijk: "sluiten we anderen hiermee in of uit?" "Verdiepen we zo de sociale cohesie, of verzwakken we die?" De wens tot samenhang vanuit kracht in ons gebied is ook de basis

voor het geven van support wanneer mensen deze nodig hebben om ten volle mee te kunnen doen. Ook hierbij vormen gelijkwaardigheid en wederkerigheid onze principes. Sociale cohesie vervlecht in wezen alle sectoren en domeinen met elkaar. Om haar te bevorderen is elk startpunt dan ook legitiem, en zodoende beperken we ons niet op voorhand tot (sub)domeinen als kunst, sport of zorg, maar bewegen we vooral mee met actuele impulsen die tot winst aan cohesie kunnen leiden. De twee specifieke domeinen waarop we ons in onze programmering allereerst willen richten - voedsel en energie, zoals hieronder beschreven - vormen daarvoor een duidelijke kapstok.

Voor (2)duurzaam lokaal voedsel. Vanuit de coöperatie gaan wij helpen bouwen aan een biodivers, veerkrachtig en productief landschap, waarin we leren om een economie van overvloed te laten bloeien. De ecologie is hierin bij uitstek de onderlegger voor: deze vormt het natuurlijk kapitaal waarvan we in het voedselsysteem blijvend rendement beogen te maken. Het referentiekader dat hierbij past is dat van de regeneratieve landbouw. Deze is niet gericht op bulkproductie van grondstoffen voor de wereldmarkt en het soort industriële efficiëntie dat het dominante voedselsysteem kenmerkt en het natuurlijke kapitaal opsoupeert, maar op de proactieve, netto opbouw van de levende bodem, en de diverse meerwaarden die daaruit voortvloeien. Daaronder zijn de duurzame vastlegging van atmosferische koolstof, de vergroting van de capaciteit voor waterberging en sponswerking van de bodem, de structurele verhoging van de biodiversiteit, de preventie van ziektes en plagen, en de opbrengsten aan hoogwaardig voedsel. In de transitie die hiervoor nodig is, willen we samen met boeren de randvoorwaarden helpen scheppen om nieuw bedrijfs- en verdienmodellen te ontwikkelen, met eigentijdse verhoudingen tot de consumenten in het gebied. Hierbij is het ook een belangrijk streven om de menselijke maat in dit domein aan te brengen, inclusief aantrekkelijk en ambachtelijk werk voor nieuwe generaties.

Circulair gewaardeerd. Schoon, ecologisch en efficiënt geproduceerd en verwerkt gezond voedsel is van grote waarde, en daarom spannen wij ons als coöperatie in voor waardering van boeren en verwerkers die dat produceren voor een samenleving die daarom vraagt. Boeren en verwerkers die zich in deze zin blijven bekwamen, zullen met hun werk steeds beter een eerlijke boterham weten te verdienen. De kosten die zij hiervoor moeten maken, passen namelijk bij de kwaliteit van hun directe en indirecte producten en diensten, en worden vergoed vanuit de vele diverse kanalen waarlangs we voedsel bij consumenten op tafel willen helpen brengen. De circulaire economie waar wij op mikken strekt zich uit voorbij het 'afval' uit productie, verwerking en consumptie, dat opnieuw tot bron van voedsel wordt. Hiervoor reikt de wereld van organische materialen ons een krachtig model aan in de vorm van het proces van compostering, en de waarde die het product daarvan belichaamt. Ten behoeve van deze economie werken wij integraal aan de ontwikkeling van mechanismen voor passende vergoedingen voor diegenen in het voedselsysteem die waarde toevoegen aan het gebied: kwaliteit van lucht, bodem en water, biodiversiteit en bodemvruchtbaarheid, blijvende Co2-vaslegging, aantrekkelijkheid van het landschap, diervriendelijkheid, gezondheid van producten, en dergelijke. Spin-offs hiervan zullen ook elders in de economie gaan opduiken, zoals besparingen op ziektekosten.

En regionaal zelfvoorzienend. Wij zien graag dat we als regio onze eigen voedselsoevereiniteit weten te vergroten, en daarmee voor elkaar als inwoners en bezoekers ook wezenlijk van betekenis kunnen zijn. Ook nu al heeft voedsel uit de eigen regio voor consumenten een eigen, extra waarde. In een toekomst met grotere weersextremen en onzekere mondiale markten speelt regionaal voedsel bovendien een cruciale rol voor de voedselzekerheid, en als coöperatie kunnen we daarin een stabiliserende kracht zijn door voldoende voedsel voor iedereen in de regio te helpen realiseren. Terwijl er de laatste tientallen jaren steeds minder mensen in het voedselsysteem werkzaam zijn, zullen er in een regionaal soeverein stelselwaarschijnlijk meer, en wellicht veel meer, mensen een actieve rol kunnen gaan spelen - anders dan uitsluitend als consument aan het eind van machtige

keten. We helpen graag om passende oude en nieuwe vormen van werkgelegenheid te genereren die ambachtelijk en sociaal van aard zijn, en waarmee we bovendien onze gezondheid en persoonlijke ontwikkeling ondersteunen. Schone, natuur-inclusieve en regeneratieve vormen van voedselproductie vergen focus, experiment en kennisdeling. Daar willen we ons als coöperatie voor blijven inzetten en in blijven bekwamen, waarbij we onze bevindingen met andere regio's en schaalniveaus blijven delen - of het nu uitglidders en mislukkingen zijn, of successen en doorbraken.

En voor (3) duurzame lokale energie. De energietransitie vergt van de gehele mondiale samenleving dat wij snel en in hoge mate duurzame energiebronnen blijven ontwikkelen, zodat we een einde kunnen maken aan het gebruik van fossiele en andere bronnen die structurele schade en uitputting opleveren. Aan die opgave dragen we als gebiedscoöperatie IJsseldal graag op ons schaalniveau bij, in het vertrouwen dat steeds meer IJsseldallers het belang hiervan zullen inzien, en mee gaan werken aan passende oplossingen. De beweging voor deze energietransitie is al eerder ingezet en begint in een versnelling te komen. Er is nog geweldig veel werk aan de winkel. Zo voorzien wij het ontstaan en de (door)ontwikkeling van een groeiend aantal lokale energiecoöperaties, die steeds meer verbonden raken, en gebruikmaken van nieuwe technologieën, en nieuwe vormen van opslag, verdeling, gebruik en verrekening. Deze ontwikkeling willen wij als gebiedscoöperatie op alle mogelijke manieren ondersteunen, vooral door met alle actoren samen te blijven leren. Dit brengen we in de praktijk door verbindingen tussen verschillende spelers te leggen, gezamenlijke experimenten aan te gaan, juridische en fiscale wegen te verkennen, financieringsmodellen uit te proberen en in te voeren, en een rol te spelen in de communicatie hierover aan een groeiend aantal inwoners en bezoekers van de regio.

Volgens de trias energetica. Wij zien de trias energetica als een principe met een zekere geldigheid, en vullen die aan met nieuwe, contextueel zinnige inzichten. Daarbij staan we open voor nieuwe vormen van ondernemerschap en werkgelegenheid, en willen de bijbehorende kennis en vaardigheden borgen en beschikbaar maken. Voor deze hele transitie zal een breed en kleurrijk palet aan actoren nodig zijn; wij maken graag kennis met kandidaten in dit domein, op grond van onze principes zoals transparantie, de oriëntatie op het genereren van synergie, de honorering van toegevoegde waarde, en de verdeling van overvloed. Daarbij blijven we ook om ons heen kijken naar wat anderen in hun regio's en op andere schaalniveaus ontdekken en leren. De vruchten van onze gezamenlijke inspanningen in de regio IJsseldal maken we op onze beurt beschikbaar voor de rest van de wereld.

En doen dit aansluitend bij beleid. We herkennen het belang van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) van de Verenigde Naties, en richten onze ambities op de integrale operationalisatie van al deze doelstellingen in hun onderlinge samenhang in ons gebied, het IJsseldal. Afzonderlijke, specifieke doelstellingen die bij ons sterk resoneren, zijn die genummerd één (1: geen armoede), twee (2: geen honger), drie (3: goede gezondheid en welzijn), zeven (7: betaalbare en duurzame energie), acht (8: waardig werk en economische groei), elf (11: duurzame steden en gemeenschappen), twaalf (12: verantwoorde consumptie en productie), dertien (13: klimaatactie), vijftien (15: leven op het land) en zeventien (17: partnerschap om de doelen te bereiken). Die willen we nadrukkelijk helpen vertalen en toepasbaar maken op het schaalniveau van ons woon- en werkgebied. Daarbij past bij uitstek een integrale benadering. Hierop aansluitend verbinden wij ons aan de "Strategie 2020" van de Europese Unie en kijken we uit naar het vervolg daarop. Landelijk herkennen we ons onder meer in de doelen van het InterBestuurlijk Programma, primair verwoord voor de samenwerkende overheid op de diverse niveaus maar tegelijkertijd heel relevant voor de brede gebiedsbenadering. Ook omarmen we de integrale gebiedsbenadering die de Omgevingswet voorstaat. We hebben de aarde te leen van generaties na ons; wij willen verantwoord met onze en hun toekomst omgaan.

Als experiment tot een coöperatieve samenleving. Wij nemen dit initiatief vanuit een bredere,

maatschappelijke visie, waarbij wij ons expliciet herkennen in de Preambule van De Coöperatieve Samenleving B.A. Wij beogen dan ook om daarvan het lidmaatschap uit te gaan oefenen. Wij onderschrijven de coöperatieve waarden genoemd in de statuten van deze coöperatie en gebruiken die als richtsnoer voor ons handelen: soevereiniteit, vrijheid, ondernemerschap, rechtvaardigheid, solidariteit, gebiedsrentmeesterschap. Wij verbinden ons graag aan initiatieven die De Coöperatieve Samenleving ontplooit in samenwerking met regionale, provinciale, landelijke en Europese publieke, burgerlijke en private stakeholders op een nieuw, evenwichtig en gelijkwaardig speelveld dat zij hiertoe vormgeeft en borgt. Wij dragen hier graag aan bij, zoals door te participeren in 'learning labs' en experimentprogramma's die verschillende gebieden in het land verbinden rondom specifieke thema's als decentralisatie en circulaire economie. In verbinding met De Coöperatieve Samenleving doen wij bovendien graag appèl op experimenteerruimte binnen de Europese, landelijke, provinciale en gemeentelijke wet- en regelgeving zodra blijkt dat de combinatie van onze activiteiten tegen muren aanloopt die werden gecreëerd om orde en bescherming te bieden bij andersoortige organisaties met andere doelstellingen en onder andere omstandigheden. Zo kijken wij vol verwachting uit naar de ruimte die de Omgevingswet zal bieden voor georganiseerd burgerinitiatief.

Met het gebied als klas. We zitten midden in een transitieproces en dus moeten we 'leren'. Sinds zeven december tweeduizend achttien (7 december 2018) lopen wij mee in het programma "Het Gebied is de K(l)as" en beogen na oprichting onze deelname formeel te bestendigen. Dit gebiedsleerprogramma ('de Klas') én gebiedswaardeprogramma ('de Kas') wordt door De Coöperatieve Samenleving en partners ontwikkeld als onderwijskundig curriculum, formeel in opdracht van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) binnen het DuurzaamDoor - transitieprogramma. Het beoogt als Dienst van Algemeen Economisch (Gebieds)Belang de sociale cohesie en economische structuur van gebieden te versterken, en mikt op innovatie en behoud van de waarde van 'de commons'. In samenwerking met diverse hogescholen en andere onderwijspartners, verbonden aan het DuurzaamDoor-transitieprogramma van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland en het Vitale Regio's beleid, biedt dit programma in de gebiedspraktijk verschillende te certificeren opleidingen aan. Hieronder zijn die tot *changeagent*, tot gebiedsmediator en tot gebiedsumpire die optreden als sleutelfiguren binnen de Rijnlandse coöperatieve gebiedsontwikkeling. De 'change agent' wordt gezien als de katalyserende pionier in het gebied, die ondersteuning nodig heeft om met snelheid en volhoudbaarheid een veilig nieuw lokaal speelveld te kunnen inrichten. In de 'gebiedsmediator' ziet het programma de proactieve coach die waarschuwt vóór de botsing, en die gedurende vier fasen actief werkt: crisismechanisme, creatiefase, beheersfase en proces-clearing. De 'gebiedsumpire' houdt namens de Raad van State en andere rechtsgrema vanuit redelijkheid, billijkheid, zorgplicht en de eis van 'goed-doen, niet-schaden' toezicht op de juiste voorgang van eindbeeldplanning naar wendbaarheidsplanning in het gebiedsproces en in de toepassing van het Gebied is de K(l)as-traject. Vanuit onze eigen gebiedspraktijk dragen ook wij op onze beurt bij aan de expertise voor het leertraject dat we samen met De Coöperatieve Samenleving en andere gebiedscoöperaties zullen blijven volgen, bijsturen en versterken. Het Gebied is de K(l)as voorziet ons van een reisgids gedurende een meerjarig proces in stappen van zes maanden, tot in totaal de komende zes jaar. Zo organiseren we een leeromgeving als een soort couveuse, waarbinnen we als gebied fouten kunnen laten herstellen, die onvermijdelijk zullen zijn bij onmiddellijke invoering van de Omgevingswet. Anders dan in de uitvoering van klassiek projectmanagement is er nog geen weg om te volgen: daarom leggen we die al doende aan.

De coöperatie als vehikel. Met wat wij willen, vinden wij aansluiting bij de vorm van de coöperatie. De coöperatie is van oudsher de vorm die past bij samenwerking vanuit zelfbeschikking en soevereiniteit. Als gebied hebben wij behoeften, en om in die behoeften te voorzien, gaan we transacties aan binnen het bedrijf dat we daartoe gezamenlijk bezitten en uitoefenen. Gegeven de gebiedsopgaven zullen deze transacties vele vormen kunnen aannemen, maar altijd aansluitend op

onze behoeften als individuele inwoners, huishoudens, gemeenschappen - het gebied. Daarbij is het nadrukkelijk passend om investeringen te doen: investeringen in geld, tijd, kennis, netwerk, energie enzovoorts, niet met oog op de winstgevendheid van het gezamenlijke bedrijf, maar dienend aan het doel van de behoefte van de gemeenschap van leden. Ieder draagt daaraan vanuit eigen kwaliteiten bij. Dit doen we vanuit wederkerigheid en het gezamenlijke belang dat voor eenieder als deelnemer geldt: naar rato van de intensiteit van zijn of haar deelname, en niet als 'rendement op investering' in de klassieke zin, los van de waarde van de transactie. Wij hebben daarmee een waardedoelstelling die meervoudig is en gericht op de lange termijn, die zowel waardebehoud en waardecreatie omvat en inclusief is, in plaats van exclusief. De coöperatie past ons goed vanwege de democratische principes die in de vereniging zijn ingebakken: open, universele deelname; één man één stem; gelijke monniken, gelijke kappen; transparantie binnen de ledengemeenschap; verantwoord bestuur; verantwoording aan de leden; participatie door de leden; verankerd in menselijke- en 'gebiedseigen' waarden.

Juridisch geborgd. De juridische borging die we hiermee voor ons regionale werk verwerven, omvat een aantal wezenlijke aspecten. Als doel stellen wij de sociale cohesie, en de bestendige, integrale en brede waardeontwikkeling en economische structuurversterking van ons gebied voorop. Daarmee richten we ons gezamenlijk en expliciet op het algemeen economisch gebiedsbelang, waarbij wij aanspraak doen op de Europese spelregels van het Directoraat Generaal Regio's. Zodoende is er ruimte binnen de nieuwe Omgevingswet om vrij te komen van wettelijke beperkingen die het bestaande stelsel van vrije markt en mededinging schragen, zoals rond de ontvangst van staatssteun, kartelvorming, mededinging, en de plicht tot aanbesteding. Vanuit dit gebiedsgerichte, wettelijke kader zullen wij bovendien in staat zijn om misstanden juridisch aan te pakken, zoals de onttrekking van waarde aan het gebied door willekeurige partijen. Daarnaast zijn wij gemotiveerd om spelers in ons gebied, en ook daarbuiten, te wijzen op voorbeelden van doorbraken met overheden en bedrijfsleven die elders zijn gerealiseerd en ook hier de versnelling kunnen bevorderen.

En met transparant informatiemanagement. Parallel aan de opbouw van onze organisatie gaan we met burgerlijke, publieke en private stakeholders handen en voeten geven aan een nader uit te werken concreet programma voor de opgaves en transitie die in het gebied IJsseldal aan de orde zijn. Als kader daarvoor committeren wij ons volgens de uitgangspunten van het Rijnlands Gebiedsmodel (waaronder het Rijnlands Gebiedsarrangement, het gebiedsleerprogramma Het Gebied is de Klas en het gebiedswaardeprogramma Het Gebied is de Kas). Vanuit dit gebiedsmodel ontwikkelen we concrete projecten, waarin we leren om blijvende waarde in ons gebied te creëren ecologisch, economisch, sociaal en anderszins. Deze projecten verbinden wij met passende, wendbare vormen van financiering en nieuwe, integrale en transparante stelsels voor informatiemanagement. De projecten in onze portefeuille kunnen nieuwe initiatieven van bestaande coöperatieleden omvatten. Ook kunnen zij het werk zijn van eerdere en/of andere spelers in de IJsseldal-regio, die vastlopen in het bestaande krachtenveld en met hulp vanuit dit nieuwe type arrangement verder kunnen komen. Daarnaast kunnen wij als coöperatie de regionale praktijkpartner zijn voor initiatieven vanuit overheden die passen bij onze principes en portefeuille; in deze rol kunnen wij dankzij onze wortels in de regio zorgen voor een versnelling van de gewenste beweging.

Een kwartiermakersperiode startend. De Coöperatie gaat snel te water onder een onzeker gestemte. Ons initiatief is nog pril en we hebben nog geen idee waar we over twee jaar zullen staan. Omdat we de toekomst niet willen vastleggen binnen de beperkingen van onze blik van vandaag, verbinden wij ons met elkaar in een zogenaamde 'flitscoöperatie' op basis van de onderhavige preambule en bewust summier statuten, waarin we niet de details van onze interne structuur maar wel duidelijk onze uitgangspunten en doelstellingen articuleren. Wij richten ons in de beginfase op de thema's sociale cohesie, voedsel en duurzame energie. Wij nodigen andere initiatiefnemers in ons

IJsseldal uit om zich als (aspirant)leden aan onze flitscoöperatie te verbinden. Gaandeweg blijven wij met hen de gezamenlijke preambule verder aanscherpen en verrijken als basis voor de verbinding. Nieuwe leden zullen ook nieuwe thema's in de coöperatieve portefeuille introduceren – zoals onderwijs, zorg, woningbouw, water, kunst - en nieuwe manieren om waarde voor het gebied te creëren. Als geheel zullen wij zo een steeds hoger niveau van de beoogde integraliteit kunnen helpen genereren. Door middel van deze uitbreiding en verfijning bereiden wij ons gedurende een kwartiermakersperiode van twee tot drie jaar gezamenlijk voor op de vormgeving van de Gebiedscoöperatie IJsseldal in haar meer definitieve vorm. In dat kader werken we onze visie verder uit, bereiden we een uitbreiding en aanscherping van onze statuten voor, en werken toe naar een volwaardig gekozen bestuur.

Met een open uitnodiging. Het initiatief tot oprichting van deze coöperatie wordt genomen door enkelingen, vanuit de bedoeling dat dit velen zal inspireren om mee te doen. Burgers, ondernemers en organisaties worden nadrukkelijk uitgenodigd om zich aan te sluiten en te verbinden aan de coöperatie. Want als bewoners en gebruikers van dit mooie stukje aarde dragen we gezamenlijk de verantwoordelijkheid om de waarde ervan door te geven aan komende generaties, zoals wij zelf dit gebied van onze voorouders hebben mogen erven. De uitdaging waar we allen samen voor staan, is groot: het voortbouwen aan een duurzame, circulaire economie en inclusieve samenleving. Alleen samen kunnen we een dergelijke belofte aan de toekomst waarmaken. Iedere partij, burger of ondernemer, die zich herkent in onze visie en zich daarmee wil verbinden, wordt daarom van harte uitgenodigd toe te treden tot onze gebiedscoöperatie en "Het Gebied is de K(l)as" als basis voor verdere samenwerking. Ondertussen blijven we met elkaar de geldende criteria kwalitatief toetsen op onze uitgangspunten en op de verbinding met de visie.